

Posudek pověřeného akademického pracovníka na rigorózní práci

Zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví

Autor: Mgr. Aleš Vacek

1. Podílové spoluvlastnictví patří k mezi prakticky významné a frekventované oblasti občanského práva. Současná úprava, která je navíc v některých aspektech zvolené problematiky recentně dílčím způsobem novelizována, přináší celou řadu teoretických, zejména však praktických otázek, na které nebyla mnohdy nalezena odpověď ani v odborné literatuře či judikatuře. Současná úprava doznala oproti předchozímu stavu značných kvantitativních, ale i kvalitativních změn. Představa, že vlastnictví více osob k téže věci nebude přinášet problémy, je idylická. Nejen samotné trvání spoluvlastnictví, ale především jeho zrušení a vypořádání jsou zdrojem mnoha otázek. Zaměření rigorózní práce na hledání potřebných odpovědí je potřeba hodnotit kladně.

2. Zpracování zvoleného tématu kladlo na autora značné nároky a to jak po stránce vstupních informací, tak i po stránce teoretické. Autor využil prakticky veškerou tuzemskou literární základnu, navíc bylo využito i německé právnické literatury v komparačně orientované šesté části. Teoreticky autor zdatně využívá jednak standardních interpretačních metod jako je analýza, deskripce a syntéza. Deskriptivní metoda nachází uplatnění spíše v oblastech známých, kde je pro další zkoumání podstatná jistá repetice, ovšem bez dalšího zkoumání. Kladně je potřeba hodnotit komparativní kapitolu cílově zaměřenou na zásadní otázky podílového spoluvlastnictví. Výrazná je práce s judikaturou. Práce reflektuje recentní legislativní stav i názorové proudy patrné z recentní judikatury. Závěry uvedené v textu mají dostatečnou oporu v řádně citované domácí literatuře i judikatuře a zahraniční literatuře. Poznámkový aparát čítá 262 poznámek pod čarou a průběžně doprovází 127 stran textu. Rozsah práce činí dle čestného prohlášení autora 305 083 znaků, tj. 169, 490 normostran.

3. Rigorózní práce je vedle úvodu a závěru rozčleněna do pěti kapitol (1. Úvod a 7. Závěr). Tyto hlavní kapitoly jsou následně rozvrženy do kratších podkapitol a částí s přílehlavým názvem a jemu odpovídajícím obsahem. (2. Historický vývoj, 3. Obecná charakteristika podílového spoluvlastnictví, 4. Zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, 5. Předkupní právo, 6. Srovnání s německou právní úpravou. V samotném závěru práce zaznívají kritická shrnutí plynoucí z poznatků nabytých při zpracování textu práce a z komparace. Systematika práce je zdařilá.

4. Předložená práce je kvalitním zpracováním zvoleného tématu. Autor postupoval v souladu s obecnými zásadami vědecké práce. Tomu jednak

uzpůsobil systematiku zkoumání (bod 3. posudku) a dále konkrétní zaměření na problematiku současné právní úpravy a postojů justice. Vstup do problematiky je vhodně uveden proporcionální historickou částí, následuje obecné vymezení podílového spoluvlastnictví. Výklad historického vývoje je zaměřen kromě krátkého úvodu především na historii minulého století a legislativní vývoj v občanských zákonících po roce 1950.

Další kapitoly již naplňují předmět zkoumání a to především zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví a předkupní právo. Z textu je zřejmá autorova hluboká znalost věci a zájem o vybranou problematiku. Řádně se drží osnovy tématu, do souvislostí vybočuje v nutné a přiměřené míře. Kladem je prvotní analytické rozdrobené problematiky na klíčové pojmy a aspekty a jejich následné zkoumání a to nejen v rovině hmotného práva, ale též práva procesního str. 42. Zkoumání se opírá o srovnání současné a přechodní právní úpravy.

Čtenáře jistě zaujme vymezení vhodnosti, či nevhodnosti doby pro zrušení podílového spoluvlastnictví, kdy autor překročil původní agrární koncept, ale poukazuje na souvztažnost s procesním právem. Hloubka analýzy je u pojmů a postupů zrušení a vypořádání značná. Čtenáře však nezahluje, naopak čtivý text jej navádí k dalším úvahám. Autor si je plně vědom, že reálné rozdělení věci je mnohdy nedostižným ideálem srov. str. 50. Iluze si nečiní ani ohledně řešení, že jeden spoluvlastník vyplatí ostatní. Důvody, pro výběr takového spoluvlastníka se neomezují na velikost jeho podílu, ale též racionální využití věci a schopnost či ochotu podíl na věci vyplatit. Šíře teoretického záběru a schopnosti autora uvažovat v širších souvislostech se projevuje v analýze vyrovnání vkladů do společné věci ve dvou režimech, a sice se souhlasem, anebo bez souhlasu ostatních spoluvlastníků (str. 81).

Autor provedl i srovnání s odlišným institutem vypořádání společného jmění manželů. Poukazuje na nevhodnost odložení splatnosti náhrady za vloženou investici.

V kapitole 4. 4. se autor věnuje institutu oddělení ze spoluvlastnictví. .

Problematika předkupního práva je nahlížena jednak z historického vývoje a jednak z hlediska proměn současné úpravy. Autor však správně postřehl, že předkupní právo je možné koncipovat různě (podmínky, nahrazení vůle atd.). Zabývá se jeho realizací i porušením. Autor poukazuje na možné zneužití prostřednictvím institutu zajišťovacího převodu práva.

Otázky jsou vznášeny i ohledně některých definic – osoba blízká str. 99. Kritické názory zaznívají i ohledně délky doby k uspořádání poměrů spoluvlastníků.

Kladem je analýza přechodných ustanovení týkajících se superficiální zásady resp. přechodných ustanovení upravujících zákonné předkupní právo.

Vybrané a často kontroverzně vykládané instituty současné právní úpravy porovnává s úpravou německou. Nečiní paušální závěry, ale s vědeckou seriózností porovnává jednotlivé aspekty tuzemské a zahraniční úpravy.

V komparativním ohledu rigorozant reflektuje inspiraci českého zákonodárce německou právní úpravou. Zajímavé jsou dva postřehy. Na str. 122 se autor zabývá vázaností odkladem zrušení podílového spoluvlastnictví, na str. 123 vyslovuje vhodnost inspirace německou úpravou předkupního práva. Naopak v jiných směrech je česká úprava hodnocena jako vhodnější.

K textu práce je připojeno 5 příloh. Jedná se o recentní rozhodnutí okresních soudů v problematice podílového spoluvlastnictví a jeho vypořádání.

5. Autor splnil cíl práce uvedený na str. 7 a 8. Generátor shod vykázal podobnost nižší než pět procent z celkem 700 dokumentů. Systém Turnitin pracující na odlišném principu povšechné shody overall similarity vykázal podobnost 26 % v počtu 106 fragmentů. Vyšší míra podobnosti byla nalezena pouze ve fragmentu 1 a to 9 %. Při zkoumání textu se ukazuje, že se jedná pouze o shody podmíněné citacemi, obvyklými právními spojeními, či obecně využívanými obraty. Nepatrně vyšší shoda 2 % je detekována u fragmentu dvě. Důvod je stejný jako v prvním fragmentu.

6. K předložené práci nejsou žádné připomínky obsahového rázu.

7. Předložená rigorózní práce splňuje veškeré formální i obsahové požadavky kladené na tento druh prací a proto ji doporučuji k ústní obhajobě. V rámci ústní obhajoby se Mgr. Aleš Vacek zaměří na následující otázky: Na str. 100 se autor zabývá z jeho pohledu nepřiměřeně krátkou dobou k uspořádání poměrů mezi spoluvlastníky. Jaký okamžik je v případech, kdy spoluvlastníci nemohli ovlivnit svoji vlastnickou koexistenci, relevantní pro počátek běhu takové doby? Jaké souvislosti by se daly vystopovat ohledně předkupního práva věcné povahy a § 1107 a § 1108. Jakou povahu má porušení povinnosti plynoucí z předkupního práva z hlediska náhrady škody? Hrozí zneužití propadné zástavy k obejití předkupního práva po splatnosti zajištěné pohledávky?

V Praze dne 9. 12. 2020

JUDr. et MUDr. Alexandr Thöndel, Ph. D.

Pověřený akademický pracovník

